

Honorowi Obywatele Miasta Żywca

HONOROWI OBYWATELE MIASTA ŻYWCA

Profesor Stanisław Grodziski **urodzony 2 stycznia 1929 roku**

Stanisław Grodziski urodził się 2 stycznia 1929 roku w Prusach /Krakowa. Studia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego rozpoczęte w 1947 r. ukończył cztery lata później. Tytuł doktora nauk prawnych uzyskał w 1959 r., a habilitację w zakresie historii prawa w 1963 r.

Mianowany profesorem nadzwyczajnym w 1972 r., po ośmiu latach uzyskał profesurę zwyczajną.

Członek PEN-Clubu oraz Societe d'Histoire de Droit. Przyczynił się do reaktywowania Polskiej Akademii Umiejętności. Jest autorem wielu dzieł o tematyce historyczno prawnej. Uniwersytet Wrocławski nadał Profesorowi Stanisławowi Grodziskiemu tytuł doktor honoris causa.

Profesor Stanisław Grodziski przez długi okres związany był z polskim parlamentem, uczestniczył w pracach nad Konstytucją RP, dyskutował nad rozwojem podziałów administracyjnych w kraju, a także sprawował funkcję stałego współpracownika "Wydawnictwa Sejmowego" i "Przeglądu Sejmowego". Jest autorem pomnikowego dzieła polskiego parlamentaryzmu pt. "Volumina Constitutionum".

Uznawany jest za jednego z najwybitniejszych polskich uczonych o ogromnym dorobku naukowym.

Profesor Stanisław Grodziski jest liczącym się na świecie naukowcem z dziedziny prawa, historii prawa i ustroju oraz szeroko rozumianej historii. Jako Prorektor Uniwersytetu Jagiellońskiego dał się równocześnie poznać jako wielki autorytet moralny. Wniósł znaczący wkład w odrodzenie Polskiej Akademii Umiejętności.

Profesor Stanisław Grodziski badał i opracował do druku dwa najważniejsze dzieła historyczne o Żywiecczyźnie: "Dziejopis Żywiecki" Andrzeja Komonieckiego oraz "Kroniki Żywieckie" ks. Franciszka Augustina. Profesor Grodziski współpracuje z Towarzystwem Naukowym Żywieckim realizując patronat Polskiej Akademii Umiejętności nad przedsięwzięciami tego Towarzystwa.

Jest też członkiem Rady Naukowej serii wydawniczej Fontes Historiae Terrae Zyvecensis. Podczas konferencji naukowej pt. "Kobiety Habsburgów" organizowanej w Starym Zamku w Żywcu w 2007 roku, wygłosił referat poświęcony statutowi rodowemu tej dynastii. Uznając jego zasługi dla naszego miasta 16 grudnia 2007 roku przyznano mu medal "Za Zasługi Dla Miasta Żywca".

Obecnie czynnie włączył się w organizację Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Żywcu i podczas rozpoczęcia roku akademickiego wygłosił wykład inauguracyjny pt. "Uwagi do historii Żywiecczyny na podstawie Dziejopisu Wójta Komonieckiego oraz Kronik Żywieckich ks. Franciszka Augustina. Ważniejszy dorobek naukowy.

- Ludzie luźni - studium z historii państwa i prawa polskiego (1961)
- Historia ustroju społeczno - politycznego Galicji 1772 - 1848 (1971)
- Franciszek Józef I (1978, wyd. 4 - 2006)
- Chronografie albo Dziejopis Żywiecki (1987)
- Sejm krajowy galicyjski 1861 - 1914 (1992)
- Wzdłuż Wisły, Dniestru i Zbrucza. Wędrowki po Galicji (1998)
- Porównawcza historia ustrojów państwowych (1998)
- Polska w latach przełomu. 1764-1815 (1999)
- Z dziejów staropolskiej kultury prawnej. (2004)

Ojciec Święty Jan Paweł II - Karol Józef Wojtyła **urodzony 18 maja 1920 roku - zmarł 2 kwietnia 2005 r. roku**

Syn Karola Wojtyły i Emilii z Kaczorowskich, zamieszkałych w Wadowicach. Ojciec był zawodowym wojskowym, matka zajmowała się domem. Przyszły Papież wzrastał w atmosferze ciepła i miłości. W latach szkolnych dał się poznać jako zdolny uczeń i sumienny ministrant. Gdy miał 9 lat zmarła mu matka i odtąd zajmował się nim ojciec. Jako uczeń gimnazjum zabłysnął talentem aktorskim. Wiele czasu poświęcał na naukę języków obcych, uprawiał sport, kierował także kołem ministranckim. Po maturze studiował polonistykę na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W czasie II wojny światowej pracował jako robotnik w fabryce chemicznej Solvay. W 1942 roku rozpoczyna studia na tajnych kompletach Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego jako kleryk konspiracyjnego seminarium duchownego. 1 listopada 1946 r. z rąk kardynała Sapiehy przyjmuje święcenia kapłańskie. Na dalsze studia wyjeżdża do Rzymu. W lipcu 1948 r. podejmuje pracę wikarego w Niegowici koło Wieliczki. W 1949 r. zostaje wikarym, a następnie duszpasterzem akademickim parafii św. Floriana w Krakowie. W 1958 r. zostaje mianowany krakowskim biskupem pomocniczym (jest najmłodszym członkiem Episkopatu Polski), a w 1962 r. wikariuszem kapitulnym archidiecezji krakowskiej, w rok później arcybiskupem metropolitą krakowskim. 29 maja 1967 r. zostaje Kardynałem. 16 października 1978 roku wybrano Go na Papieża. Przyjął imiona Jan Paweł II. 22 października 1978 r. nastąpiła uroczysta inauguracja pontyfikatu na Placu św. Piotra. W styczniu 1979 r. wyrusza w pierwszą zagraniczną pielgrzymkę, a dniach 2 -10 czerwca 1979 r. przybył też z pierwszą pielgrzymką do Ojczyzny. Łącznie pielgrzymował do różnych krajów świata 131 razy.

22 maja 1995 r. podczas kolejnej Pielgrzymki do Polski odwiedził Żywiec. Dzień ten na trwałe zapisał się w pamięci mieszkańców Żywca i Ziemi Żywieckiej, którzy mieli zaszczyt gościć Ojca Świętego. Tysiące mieszkańców miasta i okolicznych miejscowości, wypełniło żywiecki Rynek i tereny Osiedla 700-lecia. Przed katedrą Papież został uroczysto powitany przez władze miejskie, które wręczyły Ojcu Świętemu akt nadania tytułu Honorowego Obywatela Miasta Żywca. Po nawiedzeniu kościoła katedralnego Papież przeszedł na Rynek, gdzie niezwykle serdecznie witały go tłumy wiernych.

W homilii wygłoszonej podczas nabożeństwa Ojciec Święty powiedział:

" ... modłę się razem z wami za naszą Ojczyznę i za wszystkich rodaków: o umiłowanie daru życia, o szczerą troskę, o dobro wspólne, o wytrwałe budowanie Polski na fundamencie sprawiedliwości, solidarności i miłości społecznej. Modłę się, aby duch dialogu i współpracy przeważał nad duchem walki i konfrontacji. Modłę się o poszanowanie godności każdego człowieka, o kulturę wzajemnego współżycia, modłę się za polskie rodziny nękane problemem bezrobocia i ubóstwa. Dla wszystkich utrudzonych i zniechęconych proszę o odnowioną nadzieję ! ... To jest moje przesłanie Ziemi Żywieckiej. Jest jeszcze bardzo wiele myśli i uczuć, które mi się rodzą, kiedy widzę was tu zgromadzonych, gdy patrzę na Żywiec, kiedy odwiedzam farę, kiedy patrzę na te góry, tak bardzo mi bliskie ... "

Ojciec Święty dzielił się wspomnieniami ze swoich wcześniejszych pobytów w Żywcu, w czasach gdy był biskupem krakowskim. Po udzieleniu błogosławieństwa zebranym i pożegnaniu na żywieckim Rynku, Papież Jan Paweł II udał się na Osiedle 700- lecia, pozdrawiając zgromadzonych tam mieszkańców. Wkrótce potem ze stadionu KS "Koszarawa" odleciał śmigłowcem do Ostrawy, kończąc tym samym pielgrzymkę do ziemi Ojczystej.

Jego doniosły Pontyfikat przypadł na lata szczególne w dziejach świata, Europy i Polski. To On uczynił z człowieka centrum swojego nauczania. Pochylając się z wrażliwością nad wszelką nierównością i krzywdą, krzewiąc takie uniwersalne wartości jak - miłość, równość i sprawiedliwość.

**ALEXANDER KARL TIPLT -
urodzony w czerwcu 1920 - zmarł 1 grudnia 1995 roku**

Jeden z głównych pionierów i inicjatorów nawiązania kontaktów partnerskich pomiędzy Żywcem, a Unterhaching w Niemczech. Niemiecki dziennikarz z bawarskiego Unterhaching (pód. obrzeża Monachium) zetknął się po raz pierwszy z Żywcem w 1931 r., kiedy będąc uczniem polskiego gimnazjum im. St.Staszica w Sosnowcu przebywał w Beskidzie Żywieckim. Miasto położone wśród gór przypominało mu nieco rodzinne Rosenheim, które opuścił jako 5 -letni chłopiec po śmierci ojca. W czasie nauki w gimnazjum i liceum humanistycznym im.B.Prusa (gdzie zdał maturę w maju 1839 r.),kilkanaście razy latem i zimą gościł w Beskidzie Żywieckim i Śląskim. W czasie kampanii wrześniowej służy w Junackich Hufcach Pracy, budując bunkry nad Narwią, 17 września 1939 r. dostaje się do sowieckiej niewoli, z której ucieka.

Do kwietnia 1941 r. pracuje w niemieckim Urzędzie Pracy w Sosnowcu. Pół roku wcześniej żeni się ze Stanisławą Biskup, z którą ma jedyne go syna. Od maja 1941 r. do stycznia 1945 r. służy w niemieckiej piechocie na froncie wschodnim i tam trafia po raz drugi do sowieckiej niewoli. Po wojnie wraca do Sosnowca, aresztowany i więziony przez UB wyjeżdża do Bawarii. Syna wydano mu dopiero w 1956 roku.

Żelazna kurtyna nie sprzyja kontaktom A. Tiplta z Żywcem, ani wizytom szkolnych kolegów w RFN. Dopiero w latach 70 -tych koledzy z Sosnowca odwiedzają A.Tiplta w Unterhaching. Jeden z nich Stanisław Nowicki z Londynu pomaga mu w bezprecedensowej akcji wyjaśniającej nieprawdziwe informacje przedstawiane przez środki masowego przekazu w Niemczech na temat rzekomo nieludzkiego zachowania się polskich żołnierzy po zdobyciu Monte Cassino w stosunku do jeńców niemieckich, które zostały zastąpione poprzez jego liczne poszukiwania, prawdą i historycznymi faktami.

W 1988 roku odwiedza ponownie ukochaną Żywiecczyznę, a w 12 maja 1989 r. na zaproszenie Wojskowego Instytutu Historycznego w Warszawie A.Tiplt wygłosił swój referat nt. "Walka o prawdę historyczną", w którym broni dobrego imienia Polaków. Natomiast 7 czerwca 1990 r. w Ratuszu w Unterhaching A.Tiplt otrzymał Złoty Medal Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej. W lutym 1991 r. na łamach "Życia Warszawy" redaktor M. Kwiatkowski w artykule "Niemiec broni honoru polskich żołnierzy" przedstawia czytelnikom niestrudzone studia i uporczywą trzyletnią walkę o pełne odwołanie kłamliwych relacji. 30 kwietnia 1993 r. w konsulacie polskim w Monachium z upoważnienia Prezydenta RP Lecha Wałęsy , konsul Andrzej Kaczorowski wręcza Alexandrowi Tipltowi najwyższe polskie odznaczenie dla obcokrajowców - Krzyż Komandorski Orderu Zasługi RP. 19 listopada 2000 r. została zamontowana na grobie A.Tiplta tablica " Z wdzięczną pamięcią Honorowemu Mieszkańcowi Miasta Żywca i inicjatorowi partnerstwa pomiędzy miastami Unterhaching i Żywiec" .

**Właściciele Żywiecczyzny
Habsburgowie**

Pierwsza osoba, która związana więzami rodzinnymi z Habsburgami nabyła posiadłości na terenie Żywiecczyny był książę sasko-cieszyński Albert (1738-1822). Był synem Augusta III Sasa króla polskiego. W 1759 r. wstąpił do armii austriackiej, swoje losy związał z dworem austriackim, poślubiając w 1766 córkę Marii Teresy arcyksiężniczkę Marię Krystynę. W roku 1808 Albert zakupił Czaniec i Bestwinę, następnie powiększył swoje dobra o następujące majątki: w 1810 - część Żywca, Jeleśnię, Pewel Wielką Hucisko, część Koszarawy, Krzyżową, Sopotnię Wielką i część Korbielowa, w 1816 roku - Sporysz, zaś do 1822 roku - Sopotnię Małą, Trzebinę, Świnną, Przyłęków, Obszar i Przyborów.

Książę Albert przekazał swój wielki majątek swojemu bratankowi Arcyksięciu Karolowi Ludwikowi (1771-1847). Był on synem cesarza Leopolda II, rozpoczął karierę wojskową między innymi w 1809 roku, odniósł zwycięstwo nad wojskami Napoleona w bitwie pod Aspern.

Po śmierci arcyksięcia Karola Ludwika dobra cieszyńskie i żywieckie odziedziczył jego najstarszy syn arcyksiążę Albrecht Fryderyk Rudolf (1817-1895). Również i on poświęcił się armii. W czasie wojny z królestwem zwyciężył w bitwie pod Custozzą 25 lipca 1848 r.

Zmarł bezdzietnie zaś jego majątek został podzielony pomiędzy jego bratanków: Fryderyka (1856-1936) który otrzymał dobra cieszyńskie oraz Karola Stefana (1860-1933), który odziedziczył Bestwinę, Czaniec, Dankowice, dobra żywieckie, Międzybrodzie Bialskie, Lipnik, Porąbkę.

Obierając sobie Żywiec za stałą siedzibę Karol Stefan postanowił rozbudować pałac arcyksięcia Albrechta dobudowując nowe skrzydło, pawilon rozrywkowy, kaplicę, nowy budynek kuchni, oraz ryzalit. Wszystkie te prace prowadzone były w latach 1895-1912. Karol Stefan zbudował także przy południowej nawie kościoła parafialnego kaplicę grobową dla swojej rodziny, którą projektował Franciszek Mączyński.

W okresie I wojny światowej państwa centralne rozważyły w latach 1916-1917 kandydaturę arcyksięcia Karola Stefana na króla Polski. Jednakże z uwagi na gwałtowny opór dworu wiedeńskiego plany te nie zostały zrealizowane.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku dwaj z synów Karola Stefana wstąpili do armii polskiej - Karol Olbracht i Leon Karol. Trzeci z synów Wilhelm stanął po drugiej stronie frontu walcząc z Polakami w szeregach armii ukraińskiej. Karol Stefan oficjalnie potępił postępowanie syna, zerwał z nim wszelkie kontakty. W 1919 roku dobra arcyksięcia zostały przekazane pod przymusowy zarząd państwowy. Starając się o zwrot swych dóbr arcyksiążę poczynił wiele darowizn na rzecz polskich instytucji społecznych i naukowych. W 1924 roku zarząd państwowy został zniesiony a dobra zwrócono arcyksięciu.

Po śmierci Karola Stefana dobra zostały podzielone pomiędzy Karola Olbrachta, Leona Karola i Renatę Radziwiłłową. Po odziedziczeniu dóbr żywieckich Karol Olbracht przystąpił do remontu zespołu pałacowo-parkowego. Wraz z żoną aktywnie angażował się w dobroczynność i wspierał polskie organizacje kulturalne. Swoje dzieci wychował w duchu polskim. Po wybuchu drugiej wojny światowej Karol Olbracht zgłosił się do wojska polskiego, następnie został aresztowany jako więzień polityczny w Cieszynie, gdzie wobec odmowy podpisania niemieckiej listy narodowościowej przebywał do sierpnia 1941 roku. W roku tym znalazł się wraz z rodziną w Wiśle, a następnie w 1942 roku w obozie pracy przymusowej pod Buchenwaldem. Dobra żywieckie zostały skonfiskowane przez państwo.

Po zakończeniu wojny arcyksiążę z rodziną wrócili w 1947 roku do Polski i zamieszkali w Krakowie. W wyniku nowych warunków politycznych majątek został ponownie skonfiskowany tym razem przez państwo polskie. Arcyksiążę wraz z rodziną zdecydował się na wyjazd do Szwecji gdzie przebywał na stałe do swej śmierci w 1951 roku. Arcyksiężna Alicja zmarła w Szwecji w 1985 roku. Powojenne losy rozwały rodzeństwo po całym świecie. Hrabia Kazimierz Badeni wrócił po wojnie do kraju, w Krakowie kontynuował studia teologiczne rozpoczęte w Anglii. Ojciec Joachim przebywał w Klasztorze Dominikanów w Krakowie i zmarł 11.03.2010. Karol Stefan po rozwiązaniu Wojska Polskiego w Anglii wyjechał na stałe do Szwecji. Osiadł w Ostervik i podjął pracę w banku w Sztokholmie. Arcyksiężna Renata Maria pracowała w antykwariacie w Sztokholmie. Poślubiła dyplomatę hiszpańskiego Eduardo de Zulueta y Dato, syna ambasadora Hiszpanii w Szwecji. Obecnie mieszka wraz z rodziną w Madrycie. Najstarsza córka Maria Krystyna Habsburg pracowała jako sekretarka u profesorów Johna Linda i Carla Wegeliusa w Sztokholmie. Miała zamiar wstąpić do Zakonu Sióstr Misjonek Lekarek w Drogheda w Irlandii, jednak z powodu choroby płuc, której nabawiła się podczas wojny, nie została przyjęta. Od roku 1945 przebywała w Davos w Szwajcarii, gdzie uzyskała zezwolenie stałego zamieszkania. Przez 39 lat nie przyjęła obywatelstwa szwajcarskiego, dopiero w dniu 28 marca 1993 roku otrzymała paszport Rzeczypospolitej Polskiej. Maria Krystyna Habsburg 4 lutego 1970 roku została przyjęta do Związku Polskich Kawalerów Maltańskich w Rzymie jako "Dama Honorowa Zakonu".

Pomimo wieloletniego przebywania zagranicą potomkowie ostatnich żywieckich Habsburgów zachowali polskie obywatelstwo i utrzymywali kontakty z licznymi Polakami mieszkającymi w kraju, a szczególnie z mieszkańcami Żywca. Nigdy nie rościli sobie praw do swoich zabytkowych rezydencji - Starego i Nowego Zamku wraz z parkiem.

Dnia 25 stycznia 1992 roku w sali lustrzanej Pałacu Habsburgów w Żywcu odbyła się uroczysta inauguracja działalności Oddziału Towarzystwa Polsko-Szwedzkiego w Żywcu im. Hrabiego Folke Bernadotte. Honorowymi gośćmi byli przedstawiciele żywieckich Habsburgów - Karol Stefan z córką Marią Christiną i jego przyrodni brat ojciec Joachim. Przewodniczący Rady Miejskiej w Żywcu wręczył dyplomy Honorowego Obywatelstwa Miasta Żywca Karolowi Stefanowi Habsburgowi oraz Hrabie Karolowi Kazimierzowi Badeniemu. Na ich ręce zostały złożone dyplomy dla nieobecnych córek Karola Olbrachta Habsburga - Marii Krystyny oraz Renaty Marii.

Dnia 30 września 2001 roku Maria Krystyna Habsburg otrzymała stałe zameldowanie w mieście Żywcu, zamieszkała w apartamentach Pałacu Habsburgów. Od tego czasu Maria Krystyna stała się osobą bardzo popularną oraz lubianą, zawsze uczestniczyła we wszystkich uroczystościach państwowych, religijnych, chętnie brała udział w życiu kulturalnym miasta. W 2002 roku przekazała część swojej kolekcji obrazów do Muzeum Miejskiego w Żywcu, które można oglądać w Starym Zamku. Zmarła 2 października 2012.

Powszechnie znana jest ofiarność i szlachetna postawa Habsburgów w stosunku do Polski i Żywiecczyny. Szczególnie ich postawa w 1939 roku, gdy opowiedzieli się po stronie narodu i państwa polskiego za co byli prześladowani przez okupacyjne władze niemieckie. Do dnia dzisiejszego manifestują swą polskość i czują się Polakami.

